

นิพนธ์ต้นฉบับ

ความคิดเห็นของราษฎรต่อบทบาทการเป็นผู้นำของพระสงฆ์
ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บ้านท่าเตียน อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

**People Opinions toward Monk's Role as Leader of
Forest Resource Conservation of Tha Tian Village,
Sai Yok District, Kanchanaburi Province**

ธนโชติ สุ่มังคะละ
อภิชาติ ภัทรธรรม
วุฒิพล หัวเมืองแก้ว

Thanachoti Sumangkala
Apichart Pattaratuma
Wuthipol Hoamuangkaew

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10900
Faculty of Forestry, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900, Thailand
E-mail: thanachoti_su@windowslive.com

รับต้นฉบับ 1 สิงหาคม 2555

รับลงพิมพ์ 19 กันยายน 2555

ABSTRACT

The objectives of this study were to investigate the socio-economic conditions, participation level and factors affecting people's opinions on monk's leadership role in forest resource conservation at Tha Tian village, Sai Yok district, Kanchanaburi province. The data were collected by employing the designed questionnaire to interview 130 respondents in the sampled households. A statistical software package was employed to test the setting hypothesis with the t-test and F-test applied at a significance level of 0.05.

The results of this study indicated that most of the respondents were male with an average age of 42 years. Their educational level was at primary school. Their main occupation was farming with an average size of land holding of 14.81 rai and the average annual household income was 141,907 baht. They were not social group members. They participated in temple activities once a year and attended forest resource conservation activities held by the temple 9 times a year. People's belief in the role of Buddhist monk in forest resource conservation was at a high level. Their opinion of making use of the forest resources was also at a high level, with an average score of 3.80. In addition, factors affecting people's opinions toward Buddhist monk's role as the leader in forest resource conservation in the studied area included their occupation, their household income, their size of land holding, their participation in a temple of forest resource conservation, their knowledge and comprehension about forest resource conservation, and their belief in Buddhist monk's leadership in terms of forest resource conservation.

Keywords: Opinion, Role, Monk, Forest resource conservation

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ ระดับความคิดเห็นและปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรต่อบทบาทของพระสงฆ์ในอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่บ้านท่าเตียน อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษารวบรวมโดยใช้แบบสอบถามไปสอบถามราษฎรที่อยู่อาศัยในพื้นที่บ้านท่าเตียน จำนวน 130 ครัวเรือน วิเคราะห์ทางสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ใช้ค่าสถิติ t-test และค่าสถิติ F-test กำหนดนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05 และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรที่ทำการศึกษามีส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 42 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพทำไร่ มีรายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ย 141,907 บาท ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 14.81 ไร่ ไปทำกิจกรรมที่วัดเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของวัด เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของวัดเฉลี่ย 9 ครั้งต่อปี ความเชื่อถือในความเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับมาก ระดับความคิดเห็นของราษฎรในพื้นที่ที่ใช้สอยทรัพยากรป่าไม้ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ดังนั้นราษฎรมีความคิดเห็นที่เห็นด้วยอย่างมากต่อการเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรต่อการเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตพื้นที่ศึกษานี้ได้แก่ อาชีพ รายได้ของครัวเรือน ขนาดพื้นที่ถือครอง การเคยเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของวัด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ความเชื่อถือในความเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

คำสำคัญ: ความคิดเห็น บทบาท พระสงฆ์ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

คำนำ

นับตั้งแต่มีการสำรวจทรัพยากรป่าไม้ของประเทศไทย ทำให้ทราบว่าพื้นที่ป่าไม้ของประเทศลดลงอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลจากสถิติการป่าไม้ของประเทศไทย กรมป่าไม้ (2550) พบว่า เมื่อ พ.ศ. 2504 ประเทศไทยมีเนื้อที่ป่าไม้ร้อยละ 53.33 แต่เมื่อถึง พ.ศ. 2549 เหลือพื้นที่ป่าไม้เพียงร้อยละ 30.92 และเคยลดลงน้อยที่สุดใน พ.ศ. 2541 มีเพียงร้อยละ 25.28 จากเนื้อที่ประเทศทั้งหมด เวลาเพียง 45 ปี คนไทยทำให้พื้นที่ป่าไม้ลดหายไปถึง ร้อยละ 22.41 แม้ว่าภายหลังช่วง พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา จะมีกระแสอนุรักษ์ธรรมชาติออกมาอย่างต่อเนื่อง แต่เป็นเพียงชั่วระยะเวลาสั้นๆ ที่ส่งผลดี โดยจากสถิติรายงานว่า พ.ศ. 2543 มีพื้นที่ป่าเพิ่มเป็นร้อยละ 33.15 ของพื้นที่ประเทศทั้งหมด แต่แล้วก็ลดลงอย่าง

ต่อเนื่องเช่นเดิม ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ก็มาจากการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าและการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ส่งผลให้เกิดการบุกรุกครอบครองพื้นที่ป่าเพื่อทำกินของราษฎรเพิ่มมากขึ้น

จังหวัดกาญจนบุรี เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และแหล่งทรัพยากรอันสำคัญยิ่งแห่งหนึ่งของประเทศไทย จากผลสำรวจของสำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2547) รายงานว่าในระหว่าง พ.ศ. 2541-2547 จังหวัดกาญจนบุรี มีพื้นที่ป่าไม้มากเป็นอันดับที่ 3 ของประเทศ รองลงมาจากจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดตาก ถึงแม้กระนั้นพื้นที่แห่งนี้ก็ยังคงประสบกับปัญหาตามสภาพทั่วไปของทรัพยากรป่าไม้ กล่าวคือ ถูกบุกรุกทำลายโดยนายทุน และราษฎรที่ต้องการที่ทำกิน ทำให้พื้นที่ป่าไม้เริ่มหายไป กลายเป็นเรือกสวน ไร่ นา โครงการรีสอร์ทและพื้นที่

เลี้ยงสัตว์ หากไม่มีการแก้ไขคาดว่าในอนาคตอันใกล้
นี้ย่อมเกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรป่าไม้กว้างขวาง
มากขึ้น (องค์การบริหารส่วนตำบลไทรโยค, 2554)

ความผูกพันระหว่างป่าและมนุษย์มีมาช้านาน
จนไม่สามารถที่จะแยกออกจากกันได้โดยเฉพาะในส่วน
ของพระพุทธศาสนานั้น ป่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน
มานับเริ่มตั้งแต่องค์พระบรมศาสดารวมไปถึงหลัก
พระธรรมวินัยและการดำเนินตามหลักพระธรรมวินัย
ของเหล่าสาวกตามพุทธประวัติที่ปรากฏในพระไตรปิฎก
องค์พระบรมศาสดาก็ทรงประสูติ ตรัสรู้ แสดงพระธรรม
เทศนาและเสด็จดับขันธปรินิพพานในป่า ป่าไม้จึงเป็น
ปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้า พระธรรมและ
พระสงฆ์ แม้กระทั่งวัดแห่งแรกในพระพุทธศาสนาก็
ยังเป็นป่าไม้ นั่นก็คือ เวฬุวนาราม ดังนั้นเหล่าสาวก
พุทธบริษัทจึงเทิดทูนและรู้จักบุญคุณของป่าอย่างสูง
ยิ่ง (จำนงค์, 2532)

บ้านท่าเตียน ตำบลไทรโยค อำเภอไทรโยค
จังหวัดกาญจนบุรี เป็นพื้นที่หนึ่งที่ประสบกับปัญหาการ
บุกรุกทำลายป่าในอดีต โดยพื้นที่ดังกล่าวและบริเวณ
ใกล้เคียงได้ถูกแปรสภาพให้กลายเป็นไร่อ้อยและถูก
ตัดโค่นไม้ใหญ่ไปใช้สอย กลายเป็นพื้นที่เสื่อมโทรม
ไม่สามารถทำกิจกรรมหรือใช้ประโยชน์อันใดได้ ทาง
ผู้ครอบครองจึงประสงค์ที่จะถวายเป็นที่ดินดังกล่าวให้กับ
พระสงฆ์ โดยหวังว่าจะทำให้ผืนดินที่รกร้างว่างเปล่า
สร้างประโยชน์แก่ราษฎรในแถบนั้นได้บ้าง จึงถวายที่ดิน
ผืนนี้แก่พระอาจารย์มิตซูโอะ คเวสโก พระกรรมฐาน
ผู้เคร่งครัดปฏิบัติตามแนวทางของ หลวงปู่ชา สุภทฺโท
แห่งวัดหนองป่าพงเพื่อใช้สร้างวัดพร้อมทั้งเป็นสถานที่
ปฏิบัติธรรม ด้วยการถวายที่ดินในครั้งนั้นได้สร้างความ
เปลี่ยนแปลงให้แก่พื้นที่ในเชิงบวกอย่างมากมาย พระ
อาจารย์ได้พยายามฟื้นฟูบริเวณที่เสื่อมโทรมให้กลับมา
มีป่าดั้งเดิม พร้อมกันนั้นก็พยายามที่จะรักษาผืนป่าที่ยัง
คงสภาพเดิมให้อยู่และอุดมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จนในปัจจุบัน
ท่านสามารถทำให้ชาวบ้านไม่บุกรุกทำลายป่าและกลับ

มาให้ความร่วมมืออนุรักษ์และฟื้นฟูผืนป่ากับท่านเป็น
อย่างดี ถือเป็นสิ่งดีและน่ายกย่องสรรเสริญที่บุคลากร
ทางพระพุทธศาสนาได้เกื้อกูลต่อมวลมนุษยชาติเพียง
การพัฒนาจิตใจอันเป็นด้านนามธรรม แต่ยังเกื้อกูลใน
ด้านรูปธรรมอันเป็นที่ประจักษ์ต่อสายตาของผู้พบเห็น
ได้เป็นอย่างดี (วัดสุนันทวนาราม, 2545)

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าบ้านท่าเตียน เป็น
พื้นที่ที่เหมาะสมแก่การศึกษา ด้วยเหตุผลที่ว่า
พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่เคยรกร้างว่างเปล่าจากการ
ทำไร่อ้อย นายทุนพยายามหาทางครอบครอง อีกทั้งยัง
มีการตัดไม้ทำลายป่าอย่างต่อเนื่อง แต่มีพระสงฆ์รูปหนึ่ง
เสียสละทุ่มเทแรงกายแรงใจเพื่อจะรักษาผืนป่าตรงนี้
ไว้ ซึ่งโดยแท้แล้วท่านก็มีใช้คนพื้นที่ที่ก็ยังเป็นผู้มี
ชาติพันธุ์อื่น ท่านมีหัวใจแห่งการอนุรักษ์และพยายาม
ฟื้นฟูพื้นที่ที่ถูกทำลายให้กลับมาสมบูรณ์ดังเดิม โดยใน
ส่วนนี้ผู้ศึกษามองการทำงาน แนวคิด วิธีการ การแก้ไข
ปัญหาต่างๆ ของท่าน ผ่านความคิดเห็นของราษฎรใน
พื้นที่ เพื่อที่จะนำเอาผลการวิจัยในครั้งนี้ไปเผยแพร่ต่อ
สาธารณชน โดยหวังว่ารูปแบบและวิธีการการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้ของพระอาจารย์ กลายเป็นอีกตัวอย่าง
หนึ่งที่เป็นแรงผลักดันให้ผู้ที่มีแนวคิดเสมือนท่าน ได้
นำไปปรับใช้กับพื้นที่ที่ประสบปัญหาคล้ายคลึงกันได้

ในการศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษา
คือ ราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณบ้านท่าเตียน หมู่ที่ 8 ตำบล
ไทรโยค อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่าง
คือ ประชากรที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนที่อยู่
ในครัวเรือนเดียวกัน ซึ่งสามารถให้ข้อมูลในการศึกษา
ครั้งนี้ได้

ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมติฐาน โดยศึกษาจากผลงาน
วิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวความคิดในการศึกษา
ซึ่งกำหนดสมมติฐานไว้ ดังนี้ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับ
การศึกษา 4) อาชีพ 5) รายได้ของครัวเรือน 6) การเป็น
สมาชิกกลุ่มทางสังคม 7) ขนาดพื้นที่ถือครอง 8) ความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ 9) ความถี่

ในการไปทำกิจกรรมที่วัด 10) การเคยเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของวัด 11) ความเชื่อถือในความเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของราษฎรที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บ้านท่าเตียน อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

อุปกรณ์และวิธีการ

สร้างแบบสอบถามจากแนวคิด ทฤษฎี และหลักการ ประกอบการประยุกต์แบบสอบถามของผู้ที่เคยศึกษานำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับลักษณะชุมชนและวัตถุประสงค์การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้คำถามแบบประเมินค่า (rating scale) ตามแบบของ Likert's scale (1932) ให้คะแนนออกเป็น 5 ระดับ คือ ตอบเห็นด้วยน้อยที่สุด ได้คะแนนเท่ากับ 1 ตอบเห็นด้วยน้อย ได้

คะแนนเท่ากับ 2 ตอบเห็นด้วยปานกลาง ได้คะแนนเท่ากับ 3 ตอบเห็นด้วยมาก ได้คะแนนเท่ากับ 4 และตอบเห็นด้วยมากที่สุด ได้คะแนนเท่ากับ 5 เมื่อรวบรวมและแจกแจงความถี่แล้ว ใช้ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นนำมาแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การแบ่งอันตรภาคชั้น รายละเอียดปรากฏใน Figure 1

$$\begin{aligned}\text{Interval} &= \frac{\text{Highest score} - \text{Lowest score}}{\text{Class}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80\end{aligned}$$

Figure 1 Criteria used to set interval.

เกณฑ์การแบ่งอันตรภาคชั้นความคิดเห็นดังกล่าว สามารถแปลความหมายได้ ดังนี้ รายละเอียดปรากฏใน Table 1

Table 1 Interpretation of interval.

Interval	Score of people's opinions towards monk's role as the leader of forest resource conservation
1.00 - 1.80	Least agreed
1.81 - 2.60	Less agreed
2.61 - 3.40	Agreed
3.41 - 4.20	Much agreed
4.21 - 5.00	Most agreed

การทดสอบเครื่องมือเพื่อหาความเที่ยงตรง (validity) ได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อทำการตรวจสอบและแก้ไขให้มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ส่วนความเชื่อมั่น (reliability) ได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงและหาความเที่ยงตรงแล้วไปทดสอบ (pre-test) กับกลุ่มประชากรในพื้นที่บ้านท่าเตียนจำนวน 30 ตัวอย่าง นำผลที่ได้มาตรวจสอบคุณภาพของเครื่อง

มือเพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบด้วยวิธีของ Kuder-Richardson 20 (KR-20) (1937) โดยตรวจสอบกับแบบสอบถามจำนวน 2 ตอน คือ ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้ค่าเท่ากับ 0.7330 และตอนที่ 3 ความเชื่อถือในความเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้ค่าเท่ากับ 0.8386 ส่วนตอนที่ 4 ความคิดเห็นของราษฎรต่อการเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ตรวจสอบด้วยวิธีของ Cronbach (1974) ได้ค่าเท่ากับ 0.8276 จากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

การศึกษาครั้งนี้ประชากรเป้าหมายคือ หัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทนของครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในบริเวณหมู่บ้านท่าเตียน จำนวนทั้งหมด 130 ครัวเรือน โดยทำการเก็บข้อมูล 100 เปอร์เซ็นต์ (census) เหตุผลที่เลือกให้หมู่บ้านท่าเตียนเป็นกลุ่มประชากรเพียงแห่งเดียวเนื่องจากว่าหมู่บ้านแห่งนี้อยู่ใกล้ มีได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณพื้นที่บ้านท่าเตียนและแต่ละหมู่บ้านก็มีพื้นที่ป่าของตนเอง สำหรับสถิติที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (descriptive analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปที่ได้จากรายการ นำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบาย และแสดงค่าสถิติอย่างง่าย ได้แก่ ค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุดและค่าเฉลี่ย ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเพื่อทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้ ได้แก่ ค่าสถิติ t-test กับตัวแปรอิสระที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม และใช้ค่าสถิติ F-test กับตัวแปรอิสระที่แบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p=0.05$) หรือมีความหมายว่า มีระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 95 เป็นมาตรฐานในการทดสอบสมมติฐาน

ผลและวิจารณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปด้านเศรษฐกิจและสังคม

จากการศึกษารายการบ้านท่าเตียน พบว่าเป็นเพศชาย ร้อยละ 51.54 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 48.46 มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี มีอายุสูงสุด 80 ปี ต่ำสุด 20 ปี และมีอายุเฉลี่ย 42.14 ปี รายการส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 46.15 รองลงมาได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 20.77 ระดับปริญญาตรี และไม่ได้ศึกษามีจำนวนเท่ากันคือ ร้อยละ 11.54 และ

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 10.00 ประกอบอาชีพทำไร่ ร้อยละ 53.08 รองลงมาได้แก่ อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 20.77 อาชีพค้าขาย ร้อยละ 13.08 อาชีพทำสวน ร้อยละ 9.23 และอาชีพรับราชการ ร้อยละ 3.85 แต่ละครัวเรือนมีรายได้น้อยกว่า 40,001 บาทต่อปี ร้อยละ 26.92 รองลงมา มีรายได้มากกว่า 100,000 บาทต่อปี ร้อยละ 24.62 มีรายได้ 40,001-60,000 บาทต่อปี ร้อยละ 20.77 มีรายได้ 80,001-100,000 บาทต่อปี ร้อยละ 17.69 และมีรายได้ 60,001-80,000 บาทต่อปี ร้อยละ 10.00 โดยมีรายได้เฉลี่ย 141,907.82 บาทต่อปี มีรายได้สูงสุด 600,000 บาทต่อปี และมีรายได้ต่ำสุด 15,000 บาทต่อปี

รายการบ้านท่าเตียนส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ร้อยละ 80.00 มีผู้เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมอยู่ ร้อยละ 20.00 สำหรับผู้ที่ เป็นสมาชิก เมื่อจำแนกตามกลุ่มแล้ว พบว่า เป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมปลูกต้นไม้ถวายพระอาจารย์มิตซูโอะ คเวสโก รายการมีพื้นที่ถือครอง ร้อยละ 58.46 ไม่มีพื้นที่ถือครอง ร้อยละ 41.54 โดยผู้มีพื้นที่ถือครองส่วนใหญ่มีขนาดพื้นที่ถือครองที่ดิน 1-20 ไร่ ร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ มีขนาดพื้นที่ถือครอง 21-40 ไร่ ร้อยละ 28.95 มีขนาดพื้นที่ถือครอง 41-60 ไร่ ร้อยละ 15.79 และมีขนาดพื้นที่ถือครอง 61-80 ไร่ ร้อยละ 5.26 มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 14.81 ไร่ มีขนาดพื้นที่ถือครองสูงสุด 80 ไร่ และต่ำสุด ไม่มีพื้นที่ถือครอง ส่วนใหญ่รายการไม่ได้ไปทำกิจกรรมที่วัด ร้อยละ 55.38 รองลงมา ไปทำกิจกรรมที่วัด 1-4 ครั้ง ร้อยละ 30.77 ไปทำกิจกรรมที่วัด 5-8 ครั้ง ร้อยละ 8.46 และไปทำกิจกรรมที่วัด 9-12 ครั้ง ร้อยละ 5.38 มีความถี่ในการไปทำกิจกรรมที่วัดเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี ไปทำกิจกรรมที่วัดสูงสุด 12 ครั้งต่อปี และต่ำสุดคือไม่เคยไปทำกิจกรรมที่วัด ส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของวัด 1-15 ครั้ง ร้อยละ 53.85 รองลงมา ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของวัด ร้อยละ 26.15 เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของวัด 31-45 ครั้ง ร้อยละ 10.77 เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์

ทรัพยากรป่าไม้ของวัด 16 - 30 ครั้ง ร้อยละ 6.92 และเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของวัด 46-60 ครั้ง ร้อยละ 2.31 โดยเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของวัดเฉลี่ย 9 ครั้งต่อปี เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของวัดสูงสุด 52 ครั้งต่อปี และต่ำสุดคือไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของวัด

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่าราษฎรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มาก คิดเป็นร้อยละ 84.38 มีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้น้อย คิดเป็นร้อยละ 15.62 ประเด็นที่ราษฎรมีความรู้ความเข้าใจในมากที่สุด คือ อุทยานแห่งชาติ ป่าสงวนแห่งชาติ เป็นสมบัติของทุกคนควรที่จะอนุรักษ์ให้คงอยู่ตลอดไป คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา คือ การตัดไม้ทำลายป่า เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอุทกภัย คิดเป็นร้อยละ 97.69 ป่าไม้ช่วยป้องกันการกร่อนของดินและรักษาความสมบูรณ์ของดิน คิดเป็นร้อยละ 96.92 ป่าไม้ช่วยบรรเทาความรุนแรงของลมพายุ คิดเป็นร้อยละ 95.38 พื้นที่อุทยานแห่งชาติ ป่าสงวนแห่งชาติ ห้ามมิให้ผู้ใดบุกรุกยึดถือครอบครองที่ดิน คิดเป็นร้อยละ 91.54 พื้นที่อุทยานแห่งชาติ ป่าสงวนแห่งชาติราษฎรสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไม่มีขอบเขต คิดเป็นร้อยละ 90.00 อุทยานแห่งชาติป่าสงวนแห่งชาติ เป็นแหล่งที่ให้ความรู้และนันทนาการแก่ประชาชนโดยทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 88.46 ป่าไม้เป็นแหล่งอาหารและยารักษาโรค คิดเป็นร้อยละ 88.46 และในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ป่าสงวนแห่งชาติ สามารถเข้าไปล่าสัตว์ป่าได้โดยไม่ผิดกฎหมาย คิดเป็นร้อยละ 73.08 สำหรับประเด็นที่มีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุดคือ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ คือ การรักษาป่าไม้ให้คงอยู่โดยไม่มีการใช้ประโยชน์แต่อย่างใด คิดเป็นร้อยละ 22.31

ตอนที่ 3 ความเชื่อถือในความป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ความเชื่อถือในความป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ราษฎรมีความเชื่อถือในความป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้คิดเป็นร้อยละ 76.46 และราษฎรที่ไม่เชื่อถือในความป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ คิดเป็นร้อยละ 23.54 เมื่อนำมาจำแนกตามประเด็นความเชื่อถือทั้ง 10 ประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีผู้เชื่อถือมากที่สุด คือ เชื่อถือว่าพระสงฆ์คือบุคคลผู้เป็นศูนย์รวมจิตใจของราษฎร ได้ดีกว่าบุคคลอื่น คิดเป็นร้อยละ 93.08 รองลงมาคือ เชื่อถือว่าพระสงฆ์จะยึดมั่นในวิถีทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้ยั่งยืนตลอดไป คิดเป็นร้อยละ 87.69 เชื่อถือว่าพระสงฆ์เป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้แก่ราษฎรได้เป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 81.54 เชื่อถือว่าพระสงฆ์สามารถทำหน้าที่เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ได้เป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 78.46 เชื่อถือว่าพระสงฆ์สามารถทำหน้าที่อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ได้เป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 77.69 เชื่อถือว่าพระสงฆ์สามารถเป็นสื่อกลางระหว่างราษฎรกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ได้ คิดเป็นร้อยละ 75.38 เชื่อถือว่าในปัจจุบันพระสงฆ์ได้ดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อย่างถูกต้องเป็นไปตามกระบวนการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อย่างแท้จริง คิดเป็นร้อยละ 73.08 เชื่อถือว่าพระสงฆ์จะวางตัวเป็นกลางหากต้องเป็นผู้ไกล่เกลี่ยเมื่อเกิดกรณีพิพาทด้านป่าไม้ระหว่างราษฎรกับหน่วยงานของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 68.46 และเชื่อถือว่าพระสงฆ์เป็นผู้ที่ตัดสินใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ได้ดีกว่าบุคคลอื่น คิดเป็นร้อยละ 66.15 ตามลำดับ สำหรับประเด็นที่มีผู้เชื่อถือน้อยที่สุดคือ เชื่อถือว่าพระสงฆ์สามารถไกล่เกลี่ยกรณีพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างราษฎรกับหน่วยงานของรัฐในการบุกรุกทำลายป่าได้ดีกว่าผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 63.08

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของราษฎรต่อการเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

จากการนำค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นของราษฎรตอบทาของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ได้มาแบ่งออกเป็น 5 ช่วงเท่าๆ กัน พบว่าราษฎรส่วนใหญ่ตอบคำถามความคิดเห็นได้คะแนนอยู่ในระดับมาก (3.41-4.20 คะแนน) มีจำนวน 51 คน รองลงมาได้คะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด (4.21-5.00 คะแนน) มีจำนวน 44 คน ได้คะแนนอยู่ในระดับปานกลาง (2.61-3.40 คะแนน) มีจำนวน 28 คน ได้คะแนนอยู่ในระดับน้อย (1.81-2.60 คะแนน) มีจำนวน 5 คน และได้คะแนนอยู่ในระดับน้อยที่สุด (1.00-1.80 คะแนน) มีจำนวน 2 คน

คิดเป็นร้อยละ 39.23, 33.85, 21.54, 3.85 และ 1.54 ตามลำดับ โดยมีคะแนนความคิดเห็นมากที่สุดเท่ากับ 4.95 คะแนนความคิดเห็นน้อยที่สุดเท่ากับ 1.70 และคะแนนความคิดเห็นเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 3.82 เมื่อนำค่าเฉลี่ยของการตอบคำถามแต่ละข้อมาหาค่าเฉลี่ยของการตอบคำถามในภาพรวม พร้อมทั้งนำไปเปรียบเทียบกับอันตรภาคชั้นที่กำหนดไว้พบว่าค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของราษฎรตอบทาของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีค่าเท่ากับ 3.82 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับสูง นั่นคือ ราษฎรมีความคิดเห็นที่เห็นด้วยอย่างมากต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ รายละเอียดปรากฏใน Table 2

Table 2 Score of people's opinions toward monk's role as the leader of forest resource conservation of Tha Tian village, Sai Yok district, Kanchanaburi province.

Point score	n	Percentage
1.00 - 1.80 (Least agreed)	2	1.54
1.81 - 2.60 (Less agreed)	5	3.85
2.61 - 3.40 (Agreed)	28	21.54
3.41 - 4.20 (Much agreed)	51	39.23
4.21 - 5.00 (Most Agreed)	44	33.85
Total	130	100.00

Remarks: Score of most agreed = 4.95
Score of least agreed = 1.70
Score of average opinions = 3.82

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

ผู้ศึกษาได้กำหนดสมมติฐานเพื่อทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นของราษฎรที่มีลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจต่างกัน ต่อบทบาทการเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ระหว่างกลุ่มของแต่ละตัวแปร ซึ่งตัวแปรอิสระมีทั้งหมดมีจำนวน 11 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ราย

ได้ของครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ขนาดพื้นที่ถือครอง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ความถี่ในการไปทำกิจกรรมที่วัด การเคยเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของวัด ความเชื่อถือในความเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ รายละเอียดปรากฏใน Table 3

Table 3 Factors affecting people's opinions toward monk's role as the leader of forest resource conservation.

Socio-economic factor	t-test	F-test	df	p-value
Gender	0.734	-	128	0.464
Age	-	2.090	5,124	0.071
Education level	-	1.124	4,125	0.348
Occupation	-	9.028	4,125	0.001*
Household income	-	10.078	4,125	0.001*
Social group membership	1.741	-	128	0.084
Size of land holding	-	2.812	4,125	0.028*
Knowledge and comprehension about forest resource conservation	- 7.013	-	128	0.012*
Frequency of attending temple activities	-	1.308	3,126	0.275
Participation in forest resource conservation activities	-	3.084	4,125	0.018*
Belief in monk's leadership in forest resource conservation	6.993	-	128	0.013*

Remark: *Significant at 0.05 level

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรต่อการเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บ้านท่าเตียน อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี มีดังนี้

1. อาชีพ จากการทดสอบสมมติฐาน ได้แบ่งอาชีพของราษฎรออกเป็น 5 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มราษฎรที่มีอาชีพค้าขาย จำนวน 17 คน 2) กลุ่มราษฎรที่มีอาชีพทำไร่ จำนวน 69 คน 3) กลุ่มราษฎรที่มีอาชีพทำสวน จำนวน 12 คน 4) กลุ่มราษฎรที่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 27 คน และ 5) กลุ่มราษฎรที่มีอาชีพรับราชการ จำนวน 5 คน ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นของราษฎรทั้ง 5 กลุ่มดังกล่าว พบว่ามีความแตกต่างกันเมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาทดสอบเปรียบเทียบหาความแตกต่างของคะแนนระหว่างกลุ่มราษฎรทั้ง 5 กลุ่ม โดยใช้สถิติ F-test ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่คำนวณได้ มีค่าเท่ากับ 0.001 ($F=9.028$) ซึ่ง

มีค่าน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงว่าราษฎรที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. รายได้ของครัวเรือน จากการทดสอบสมมติฐาน ได้แบ่งระดับรายได้ของครัวเรือนออกเป็น 5 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มราษฎรที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อยกว่า 40,001 บาท จำนวน 35 ครัวเรือน 2) กลุ่มราษฎรที่มีรายได้ของครัวเรือน 40,001-60,000 บาท จำนวน 27 ครัวเรือน 3) กลุ่มราษฎรที่มีรายได้ของครัวเรือนมากกว่า 60,001-80,000 บาท จำนวน 13 ครัวเรือน 4) กลุ่มราษฎรที่มีรายได้ของครัวเรือนมากกว่า 80,001-100,000 บาท จำนวน 23 ครัวเรือน และ 5) กลุ่มราษฎรที่มีรายได้ของครัวเรือนมากกว่า 100,000 บาท จำนวน 32 ครัวเรือน ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นของราษฎรทั้ง 5 กลุ่มดังกล่าว พบว่ามีความแตกต่างกัน

เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาทดสอบเปรียบเทียบหาความแตกต่างของคะแนนระหว่างกลุ่มราษฎรทั้ง 5 กลุ่ม โดยใช้สถิติ F-test ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่คำนวณได้ มีค่าเท่ากับ 0.001 ($F=10.078$) ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าราษฎรที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ขนาดพื้นที่ถือครอง จากการทดสอบสมมติฐาน ได้แบ่งขนาดพื้นที่ถือครองออกเป็น 5 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มราษฎรที่ไม่มีพื้นที่ถือครอง จำนวน 54 ครัวเรือน 2) กลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครอง 1-20 ไร่ จำนวน 38 ครัวเรือน 3) กลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองมากกว่า 21-40 ไร่ จำนวน 22 ครัวเรือน 4) กลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองมากกว่า 41-60 ไร่ จำนวน 12 ครัวเรือน และ 5) กลุ่มราษฎรที่มีพื้นที่ถือครองมากกว่า 61-80 ไร่ จำนวน 4 ครัวเรือน ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นของราษฎรทั้ง 5 กลุ่มดังกล่าว พบว่ามีความแตกต่างกัน เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาทดสอบเปรียบเทียบหาความแตกต่างของคะแนนระหว่างกลุ่มราษฎรทั้ง 5 กลุ่ม โดยใช้สถิติ F-test ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่คำนวณได้ มีค่าเท่ากับ 0.028 ($F=2.812$) ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าราษฎรที่มีขนาดพื้นที่ถือครองต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จากการทดสอบสมมติฐาน ได้แบ่งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มราษฎรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้น้อย จำนวน 30 คน 2) กลุ่มราษฎรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มาก จำนวน 100 คน ผลการ

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นของราษฎรทั้ง 2 กลุ่มดังกล่าว พบว่ามีความแตกต่างกัน เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาทดสอบเปรียบเทียบหาความแตกต่างของคะแนนระหว่างกลุ่มราษฎรทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้สถิติ t-test ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่คำนวณได้ มีค่าเท่ากับ 0.012 ($t=-7.013$) ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าราษฎรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. การเคยเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของวัด จากการทดสอบสมมติฐาน ได้แบ่งระดับการเคยเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของวัด ออกเป็น 5 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มราษฎรที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของวัด จำนวน 34 คน 2) กลุ่มราษฎรที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของวัด 1-15 ครั้ง จำนวน 70 คน 3) กลุ่มราษฎรที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของวัด 16-30 ครั้ง จำนวน 9 คน 4) กลุ่มราษฎรที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของวัด 31-45 ครั้ง จำนวน 14 คน 5) กลุ่มราษฎรที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของวัด 46-60 ครั้ง จำนวน 3 คน ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นของราษฎรทั้ง 5 กลุ่มดังกล่าว พบว่ามีค่าแตกต่างกัน เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาทดสอบเปรียบเทียบหาความแตกต่างของคะแนนระหว่างกลุ่มราษฎรทั้ง 5 กลุ่ม โดยใช้สถิติ F-test ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่คำนวณได้ มีค่าเท่ากับ 0.018 ($F=3.084$) ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าราษฎรที่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของวัดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6. ความเชื่อถือในความเป็นผู้นำของพระสงฆ์ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จากการทดสอบสมมติฐาน ได้แบ่งความเชื่อถือในความเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มราษฎรที่มีความเชื่อถือในความเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จำนวน 113 คน 2) กลุ่มราษฎรที่ไม่มีความเชื่อถือในความเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จำนวน 17 คน ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นของราษฎรทั้ง 2 กลุ่มดังกล่าว พบว่ามีความแตกต่างกัน เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาทดสอบเปรียบเทียบหาความแตกต่างของคะแนนระหว่างกลุ่มราษฎรทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้สถิติ t-test ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่คำนวณได้ มีค่าเท่ากับ 0.013 ($t=6.993$) ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงว่าราษฎรที่มีความเชื่อถือในความเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรต่อบทบาทการเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บ้านท่าเตียน อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี มีดังนี้

1. เพศจากการทดสอบสมมติฐาน ได้แบ่งเพศออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มราษฎรที่เป็นเพศชาย จำนวน 67 คน และ 2) กลุ่มราษฎรที่เป็นเพศหญิง จำนวน 63 คน ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นของราษฎรทั้ง 2 กลุ่ม เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาทดสอบเปรียบเทียบหาความแตกต่างของคะแนนระหว่างกลุ่มราษฎรทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ค่าสถิติ t-test ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่คำนวณได้ มีค่าเท่ากับ 0.464 ($t=0.734$) ซึ่งมีค่ามากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงว่าราษฎรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่แตกต่างกัน

2. อายุ จากการทดสอบสมมติฐาน ได้แบ่งระดับอายุของราษฎรออกเป็น 6 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มราษฎรที่มีอายุ 20-30 ปี จำนวน 35 คน 2) กลุ่มราษฎรที่มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 18 คน 3) กลุ่มราษฎรที่มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 39 คน 4) กลุ่มราษฎรที่มีอายุ 51-60 ปี จำนวน 33 คน 5) กลุ่มราษฎรที่มีอายุ 61-70 ปี จำนวน 1 คน และ 6) กลุ่มราษฎรที่มีอายุ 71-80 ปี จำนวน 4 คน ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นของราษฎรทั้ง 6 กลุ่มดังกล่าว พบว่ามีค่าใกล้เคียงกัน เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาทดสอบเปรียบเทียบหาความแตกต่างของคะแนนระหว่างกลุ่มราษฎรทั้ง 6 กลุ่ม โดยใช้สถิติ F-test ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0.071 ($F=2.090$) ซึ่งมีค่ามากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงว่าราษฎรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่แตกต่างกัน

3. ระดับการศึกษา จากการทดสอบสมมติฐาน ได้แบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มราษฎรที่ไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 15 คน 2) กลุ่มราษฎรที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 60 คน 3) กลุ่มราษฎรที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 13 คน 4) กลุ่มราษฎรที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 27 คน และ 5) กลุ่มราษฎรที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 15 คน ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นของราษฎรทั้ง 5 กลุ่มดังกล่าว พบว่ามีค่าใกล้เคียงกัน เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาทดสอบเปรียบเทียบหาความแตกต่างของคะแนนระหว่างกลุ่มราษฎรทั้ง 5 กลุ่ม โดยใช้สถิติ F-test ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่คำนวณได้ มีค่าเท่ากับ 0.348 ($F=1.124$) ซึ่งมีค่ามากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงว่าราษฎรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่แตกต่างกัน

4. การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม จากการทดสอบสมมติฐาน ได้แบ่งการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มจำนวน 104 คน และกลุ่มที่เป็นสมาชิกกลุ่ม จำนวน 26 คน ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นของราษฎรทั้ง 2 กลุ่ม พบว่ามีค่าใกล้เคียงกัน เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาทดสอบเปรียบเทียบหาความแตกต่างของคะแนนระหว่างกลุ่มราษฎรทั้ง 2 กลุ่มโดยใช้ค่าสถิติ t-test ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่คำนวณได้ มีค่าเท่ากับ 0.084 ($t=1.741$) ซึ่งมีความมากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าราษฎรที่มีการเป็นสมาชิกกลุ่มต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่แตกต่างกัน

5. ความถี่ในการไปทำกิจกรรมที่วัด จากการทดสอบสมมติฐาน ได้แบ่งความถี่ในการไปทำกิจกรรมที่วัดออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มราษฎรที่ไม่เคยไปทำกิจกรรมที่วัด จำนวน 72 คน 2) กลุ่มราษฎรที่ไปทำกิจกรรมที่วัด 1-4 ครั้ง จำนวน 40 คน 3) กลุ่มราษฎรที่ไปทำกิจกรรมที่วัด 5-8 ครั้ง จำนวน 11 คน และ 4) กลุ่มราษฎรที่ไปทำกิจกรรมที่วัด 9-12 ครั้ง จำนวน 7 คน ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นของราษฎรทั้ง 4 กลุ่มดังกล่าว พบว่ามีค่าใกล้เคียงกัน เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาทดสอบเปรียบเทียบหาความแตกต่างของคะแนนระหว่างกลุ่มราษฎรทั้ง 4 กลุ่ม โดยใช้สถิติ F-test ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่คำนวณได้ มีค่าเท่ากับ 0.275 ($F=1.308$) ซึ่งมีความมากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าราษฎรที่มีความถี่ในการไปทำกิจกรรมที่วัดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่แตกต่างกัน

สรุป

ในการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของราษฎรต่อบทบาทการเป็นผู้นำพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บ้านท่าเตียน อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของราษฎร 2) ศึกษาระดับความคิดเห็นของราษฎรในพื้นที่ที่ใช้สอยทรัพยากรป่าไม้ 3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรต่อบทบาทการเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

สภาพสังคมและเศรษฐกิจ พบว่าราษฎรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปี มีอายุสูงสุด 80 ปี อายุต่ำสุด 20 ปี และมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 42.14 ปี ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีอาชีพทำไร่ มีรายได้น้อยกว่า 40,001 บาทต่อปี โดยราษฎรมีรายได้สูงสุด 600,000 บาท มีรายได้ต่ำสุด 15,000 บาท และมีรายได้เฉลี่ย 141,907 บาทต่อปี ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม สำหรับผู้ที่ เป็นสมาชิกกลุ่มเมื่อจำแนกแล้ว พบว่าส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมปลูกต้นไม้ถวายพระอาจารย์มิตซูโอะ ราษฎรส่วนมากมีพื้นที่ถือครองที่ดิน 1-20 ไร่ มีพื้นที่ถือครองสูงสุด 80 ไร่ ต่ำสุดคือไม่มีพื้นที่ถือครอง และมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ยประมาณ 14.81 ไร่ ราษฎรส่วนใหญ่ไม่ได้ไปทำกิจกรรมที่วัด โดยไปทำกิจกรรมที่วัดสูงสุด 12 ครั้งต่อปี ต่ำสุดคือไม่เคยไปทำกิจกรรมที่วัด ความถี่ในการไปทำกิจกรรมที่วัดเฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี ราษฎรส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของวัด 1-15 ครั้ง โดยเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของวัดเฉลี่ย 9 ครั้งต่อปี เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของวัดสูงสุด 52 ครั้งต่อปี และต่ำสุดคือไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ของวัด

ระดับความคิดเห็นของราษฎรในพื้นที่ที่ใช้สอยทรัพยากรป่าไม้ พบว่า มีคะแนนความคิดเห็นมากที่สุดเท่ากับ 4.95 คะแนนความคิดเห็นน้อยที่สุดเท่ากับ 1.70 และคะแนนความคิดเห็นเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 3.82 ซึ่งระดับความคิดเห็นของค่าเฉลี่ยดังกล่าวอยู่ในระดับสูง นั่นคือ

ราษฎรมีความคิดเห็นที่เห็นด้วยอย่างมากต่อการเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรต่อการเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรต่อการเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ คือ อาชีพ รายได้ของครัวเรือน ขนาดพื้นที่ถือครองความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การเคยเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของวัด และความเชื่อถือในความเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ส่วนปัจจัยนอกจากนั้นซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ความถี่ในการไปทำกิจกรรมที่วัด เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรต่อการเป็นผู้นำของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

พระสงฆ์ตามหลักทางสังคมวิทยา จัดได้ว่าเป็นผู้นำอย่างไม่เป็นทางการ ที่สามารถสร้างอิทธิพลต่อมวลชนได้ในบางกรณีพระสงฆ์มีอิทธิพลต่อมวลชนมากกว่าผู้นำที่เป็นทางการซึ่งพบเห็นได้อยู่บ่อยครั้ง กรณีของวัดสุ่นทวนารามก็เช่นเดียวกัน พระอาจารย์มิตชูโอะ ท่านสามารถชักนำให้ราษฎรในหมู่บ้านหันกลับมาดูแลทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งเคยเสื่อมโทรมไปเมื่อครั้งอดีตให้กลับมาอุดมสมบูรณ์ดังเดิม โดยอาศัยความเลื่อมใสศรัทธาของราษฎรที่มีต่อความเป็นพระสงฆ์พยายามชี้แนะแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้บังเกิดขึ้นในจิตใจ ซึ่งท่านได้กระทำให้บังเกิดผลเชิงประจักษ์ดังที่เป็นอยู่ เพื่อให้เป็นผลสัมฤทธิ์ที่ดีกว่านี้เห็นควรให้หน่วยงานราชการหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องถวายองค์ความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อย่างถูกวิธีให้แก่ท่าน เพื่อที่ท่านจะสามารถนำไปเผยแพร่ให้แก่ประชาชนอีกทอดหนึ่ง ทั้งนี้โดยอาศัยจากความเป็นผู้นำอย่างไม่เป็นทางการที่ได้กล่าวไว้ ซึ่งน่าจะเป็นวิธีการที่ง่ายและเข้าถึงประชาชนได้มากกว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปดำเนินการเองโดยตรง

ทรัพยากรป่าไม้ในบริเวณวัดสุ่นทวนารามแห่งนี้ ยังคงมีความสำคัญต่อราษฎรเป็นอย่างมากเพราะ

มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรป่าไม้เป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นพระสงฆ์และผู้นำหมู่บ้านควรประสานงานกับหน่วยงานราชการ หรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาให้ความรู้แก่ราษฎร เพื่อการพึงพิงทรัพยากรป่าไม้อย่างถูกวิธี หรือหากว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเองเข้าไปให้ความรู้ได้ไม่เต็มที่ ก็เห็นสมควรที่จะนำเอาองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไปถวายท่าน โดยให้ท่านเป็นสื่อกลางระหว่างราษฎรกับหน่วยงาน เพื่อที่ราษฎรจะได้มีองค์ความรู้ที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ของตน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ และไม่ก่อให้เกิดผลเสียอันจะส่งผลกระทบในทางไม่ดีต่อทรัพยากรป่าไม้ อีกทั้งราษฎรจะได้เข้าไปใช้สอยได้ตลอดทั้งปีและมีใช้ในอนาคตอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นพระสงฆ์ควรหาทางประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่วัดอย่างสม่ำเสมอ ควรจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในวันที่เป็นวันหยุดของทางราชการ เพราะว่าทุกคนในหมู่บ้านในทุกสาขาอาชีพจะได้มีสิทธิ์เข้าร่วมกิจกรรมอย่างเท่าเทียมกัน ไม่รู้สึกว่าแปลกแยกจากหมู่คณะ มีจิตสำนึกที่ดีต่อป่าไม้ที่ทุกๆ คนร่วมกันเป็นเจ้าของ เพื่อก่อให้เกิดความสามัคคีขึ้นในชุมชนได้เป็นอย่างดีเป็นการเพิ่มพูนจิตสำนึกที่ดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้แก่ราษฎรอันจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและต่อทรัพยากรป่าไม้ในอนาคตข้างหน้า

ในแต่ละอาชีพของราษฎรบ้านท่าเตียนมีความหลากหลายอยู่พอสมควร จึงทำให้เวลาว่างหรือวันหยุดมีความแตกต่างกัน ในบางอาชีพที่ปรากฏอยู่ เช่น รับราชการ อาจไม่ได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของวัดเลย ในทางตรงกันข้ามบางอาชีพ เช่น อาชีพทำไร่ อาชีพทำสวน อาจมีความจำเป็นต้องมีส่วนร่วมอยู่เสมอ ดังนั้นความแตกต่างจึงเกิดขึ้น ด้วยลักษณะนี้ทางผู้ศึกษาเห็นว่าควรที่จะกำหนดแนวทางที่สามารถทำให้ทุกกลุ่มสาขาอาชีพ เข้ามามีส่วนร่วมกันในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในบริเวณนี้ไว้ เพราะอย่างไรก็ตามผืนป่าแห่งนี้ก็ย่อมตกเป็นสมบัติของลูกหลานที่อาศัยอยู่บ้านท่าเตียนแห่งนี้ในอนาคตอย่างแน่นอน

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กรมป่าไม้. 2550. สถิติการป่าไม้ของประเทศไทย 2550. ส่วนศูนย์ข้อมูลส่วนกลาง สำนักงานสารสนเทศ กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.
- จำนงค์ อธิวัฒน์สิทธิ์. 2532. ทศนะเชิงพุทธศาสตร์เกี่ยวกับ นิเวศวิทยา, ว. มหาจุฬาราชการ พุทธศาสตร์ สังคมศาสตร์. 20(1): 12-15.
- วัดสุทัศน์ทวาราม . 2545. ประวัติวัดสุทัศน์ทวาราม ตำบล ไทรโยค อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี. ว. วัดสุทัศน์ทวาราม พระอาจารย์มิตซูโอะ คเวสโก. แหล่งที่มา: <http://www.watpahsunan.org/history.htm>, 16 ตุลาคม 2554.
- สำนักสถิติพยากรณ์. 2547. จังหวัดที่มีพื้นที่ป่าไม้มากที่สุด 10 ลำดับ พ.ศ.2541-2547, ว. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. แหล่งที่มา: <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/service/data/topten/agricul/T1001/th/th.htm>, 9 ตุลาคม 2554.
- องค์การบริหารส่วนตำบลไทรโยค. 2554. แผนพัฒนา ท้องถิ่นในปี พ.ศ. 2554-2556 ขององค์การบริหารส่วนตำบลไทรโยค อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี. งานวิเคราะห์นโยบาย และแผน, สำนักปลัดองค์การบริหารส่วน ตำบลไทรโยค, กาญจนบุรี.
- Cronbach, L. J. 1974. **Essentials of Psychological Testing**. 3rd ed. Harper and Row Publisher, New York.
- Kuder, G.F. and M.W. Richardson. 1937. **Psychometrika**. The theory of the estimation of test reliability. 2: 151-160.
- Likert, R. 1932. A Technique for the Measurement of Attitudes. **Archives of Psychology**. 140: 1-55.